

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการตัดสินใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย ซึ่งนำมากล่าวโดยสรุปดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการกับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการกับการสอนตามปกติ

สมมติฐาน

1. ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อลื้อที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียร์ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 55 คน
2. แบบแผนการวิจัย
การวิจัยครั้งนี้เป็นการการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองแบบ (Posttest – only Control Group Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอน

1.1 แผนการสอนกลุ่มทดลองเป็นแผนการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการสอน 10 ชั่วโมง

1.2 แผนการสอนกลุ่มควบคุมเป็นแผนการสอนตามปกติสร้างขึ้นตามแนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการสอน 10 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือกชนิดเลือกตอบมีค่าความยากตั้งแต่ .25 - .78 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .22 - .44 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือกชนิดเลือกตอบมีค่าความยากตั้งแต่ .36 - .78 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .22 - .44 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

1. การเตรียมการทดลอง

1.1 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย แผนการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ แผนการสอนตามปกติ แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1.2 เตรียมนักเรียนเข้ารับการทดลอง โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ
กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนตามปกติ

1.3 เตรียมห้องสำหรับใช้ในการทดลอง

1.4 ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงการเรียน บทบาทของผู้เรียนกับนักเรียน

ทั้ง 2 กลุ่ม

2. การทดลอง

- 2.1 กลุ่มทดลองได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ ใช้เวลาในการทดลอง 10 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง
- 2.2 กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ใช้เวลาในการทดลอง 10 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง
- 2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม ทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ และ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- 2.4 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบที (t - test) ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่สัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการตัดสินใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ตามลำดับดังนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า “ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ” จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่สัมพันธ์กัน พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะว่าการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการเป็นการจัดการสอนที่สอดคล้องกับการตัดสินใจที่เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ระบบของ Tannenbaum (1950 : 2324) และสอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจของ Gelatt (อ้างถึงใน อรอนงค์ รัชญะวัน, 2539 : 71 – 72) และตรงกับลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาของ วุฒิชัย จานง (2523 : 4) นอกจากนี้ตรงกับกลยุทธ์การวางแผนอย่างรอบคอบของ Dinklage (1977 อ้างถึงใน นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528 : 43 – 54) กล่าวคือ การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการมีลำดับขั้นตอนในการสอน ดังนี้ ขั้นตอนแรก คือ การเสนอปัญหาโดยให้นักเรียนศึกษาปัญหาโดยใช้กรณีตัวอย่าง จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวัน จากข่าวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน ขั้นตอนที่สอง คือ การรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงความรู้และหลักการจากไปความรู้ ขั้นตอนที่สาม คือ การเปรียบเทียบและประเมินค่าจากกรณีตัวอย่างค้นหาเหตุผลถึงข้อดี ข้อเสีย และแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ขั้นตอนที่สี่ คือการเลือกและตัดสินใจปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ร่วมกันหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหา ให้นักเรียนร่วมกันคิดเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของแนวทางที่จะเลือกปฏิบัติแต่ละแนวทาง และนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางที่จะเลือกปฏิบัติในการแก้ปัญหา ในขณะที่การตัดสินใจที่เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ระบบของ Tannenbaum(1950 : 2324) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ การระลึกได้และการกำหนดปัญหา การระบุปัญหา การสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา การเลือกทางแก้ปัญหา การ

ดำเนินการและการประเมินผล จะเห็นได้ว่าการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการจะสอดคล้องกับการตัดสินใจที่เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ระบบของ Tannenbaum (1950 : 2324) ในขั้นตอนที่หนึ่งถึงขั้นตอนที่สี่ คือ การระลึกได้และการกำหนดปัญหา การระบุปัญหา การสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา การเลือกทางแก้ปัญหา และสอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจของ Gelatt (อ้างถึงใน อรอนงค์ รัชญะวัน, 2539 : 71 – 72) โดยมีกระบวนการในการตัดสินใจ 3 ขั้น คือ หนึ่งเริ่มจากจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ สองการประสงค์ที่จะได้รับข้อเสนอโดยรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจ สามพิจารณาข้อมูลที่ได้รับและพยายามนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเลือกพิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือก จะเห็นได้ว่าการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจของ Gelatt ทั้งสามขั้น และตรงกับลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาของ วุฒิชัย จานง (2523 : 4) ซึ่งแบ่งขั้นตอนต่างๆ ออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ การแยกแยะตัวปัญหา การหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหา การประเมินค่าข่าวสาร การกำหนดทางเลือก การเลือกทางเลือก และการปฏิบัติตามการตัดสินใจ จะเห็นได้ว่าการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสอดคล้องกับขั้นตอนในการแก้ปัญหของ วุฒิชัย จานง ในลำดับขั้นตอนที่ 1 ถึงลำดับขั้นตอนที่ 5 นอกจากนี้ตรงกับกลยุทธ์การวางแผนอย่างรอบคอบของ Dinklage (1977 อ้างถึงใน นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528 : 43 – 54) ซึ่งมีขั้นตอน 7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 “ระบุปัญหาว่าคืออะไร” ขั้นที่ 2 “การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์” ขั้นที่ 3 “รู้จักทางเลือกที่มีอยู่” ขั้นที่ 4 “การชั่งน้ำหนักตัวเลือกแต่ละตัว” ขั้นที่ 5 “การตัดสินใจเลือก” ขั้นที่ 6 “การดำเนินการ” ขั้นตอนที่ 7 “ทบทวนการตัดสินใจและผลที่ได้รับ” จะเห็นได้ว่าการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสอดคล้องกับกลยุทธ์การวางแผนอย่างรอบคอบของ ดิงค์เลจ ในขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 5 นอกจากนี้การที่ผลการวิจัยออกมาว่าความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่าการสอนตามปกติ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ กัณทศริวิกรม (2536:97) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ ด้วยการคิดแบบคุณโทษและทางออกมีความสามารถในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรานี สมสกุล (2538 : 126) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจหลังการสอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านัก

เรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ” จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนของนักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่สัมพันธ์กัน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมตั้งแต่ ขั้นตอนแรก คือ การเสนอปัญหาโดยให้นักเรียนศึกษาปัญหา จากกรณีตัวอย่าง จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวัน จากข่าวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน ให้นักเรียนช่วยกันจับประเด็นของปัญหา สาเหตุของปัญหา ทั้งร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหา ขั้นตอนที่สอง ร่วมกันอภิปรายกลุ่มรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการจากใบความรู้ ขั้นตอนที่สาม นำความรู้ที่ได้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์แยกแยะปัญหาได้ร่วมกันคิดและเปรียบเทียบประเมินและประเมินค่า อภิปรายคิดหาเหตุผลถึง ข้อดี ข้อเสีย และแนวทางในการปฏิบัติ ที่ถูกต้อง ขั้นตอนที่สี่ ให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มย่อยศึกษากรณีตัวอย่างพร้อมทั้งทำกิจกรรมจากใบงานฝึกการคิดพิจารณาลักษณะของปัญหา สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา ให้นักเรียนร่วมกันเปรียบเทียบแนวปฏิบัติว่าจะเกิดผลดีและ ผลเสียอย่างไร และ นักเรียนร่วมกันเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดด้วยวิธีการใด การมีส่วนร่วมของนักเรียนเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ Borich (1988 : 298-317 อ้างถึงใน ชีรพงศ์ แก่นอินทร์, 2539 : 116) และสอดคล้องกับคำกล่าวของ ทิศนา ขัมมณี (อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2542 : 5) ที่ว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมาก ผู้เรียนก็จะมีความซาบซึ้งในการเรียนรู้มาก และควรที่จะเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมา นอกจากนี้การที่ผลการวิจัยออกมาว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่าการสอนตามปกติ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ กัณทศวิกรม (2536 : 97) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการด้วยการคิดแบบคุณโทษและทางออกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาลัย พรหมชนะ (2541: 53) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวโยนิโสมนสิการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี สมสกุล (2538 : 126) ที่พบว่า

นักเรียนที่ได้รับการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ เดชพันธ์ (2536 : 57) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพจนารถ บัวเขียว (2535 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาจริยธรรมด้วยการสอนแบบแก้ปัญหาที่ใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กล่าวโดยสรุปการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการมีประสิทธิภาพส่งผลให้ความสามารถในการตัดสินใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงควรนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป นอกจากนี้การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการเป็นการสอนที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 24 ที่ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการตัดสินใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการสูงกว่าการสอนตามปกติ ดังนั้นการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการจึงเป็นวิธีสอนที่ควรสนับสนุนให้แพร่หลายในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการครูผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี ต้องศึกษารายละเอียด วิธีการสอนทั้งการจัดเตรียมสื่อการสอนการให้โอกาสและเวลากับนักเรียนในการปรับตัวให้คุ้นเคยกับวิธีการเรียนแบบนี้ด้วย

2.2 การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ ในช่วงแรกๆ ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการสอนจึงทำให้ใช้เวลามากในการปฏิบัติกิจกรรม

ต่าง ๆ แต่เมื่อนักเรียนเริ่มเรียนเรื่องที่ 2 นักเรียนก็เริ่มคุ้นเคยและสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้รวดเร็วขึ้นดังนั้นก่อนที่ครูจะสอนนักเรียนด้วยวิธีการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ ครูผู้สอนควรแนะนำชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงกระบวนการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนให้นักเรียนเข้าใจอย่างทั่วถึง

1.3 ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่จะฝึกให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบคุณ โทษและทางออกในการคิดวิเคราะห์แยกแยะปัญหาอภิปรายคิดหาเหตุผลถึงข้อดี ข้อเสีย แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเลือกตัดสินใจโดยการให้กำลังใจ เลือกใช้คำถามที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน ให้โอกาสนักเรียนได้ใช้เวลาคิดไม่ด่วนเฉลยคำตอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการโดยใช้วิธีคิดอื่นๆ ไปทดลองสอนกับวิชากลุ่มสร้างประสบการณ์ชีวิต

2.2 ควรศึกษาผลการทดลองการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.3 ควรเพิ่มระยะเวลาในการทดลอง เวลาในการสอนและการทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้มากพอที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เข้าใจ และฝึกให้เกิดความชำนาญในขั้นตอนของการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ

2.4 ควรมีการศึกษาทดลองกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น เจตคติ ความคงทนในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

2.5 ควรมีการศึกษาทดลองกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน